

**Ўзбекистон Республикаси
Адлия вазирлиги**

**Ўзбекистон Республикаси
Иқтисодиёт ва молия вазирлиги
хузуридаги Кадастр агентлиги**

**Ўзбекистон Республикаси
Қишлоқ хўжалиги вазирлиги**

**Ўзбекистон фермер, деҳқон
хўжаликлари ва томорқа ер эгалари
кенгаши**

**ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН
ЕР УЧАСТКАСИГА БЎЛГАН ҲУҚУҚНИ БЕКОР ҚИЛИШ
ВА ЕР УЧАСТКАСИНИ ҲОКИМЛИК НОМИГА ДАВЛАТ
МУЛКИ СИФАТИДА ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ
ТАРТИБИ**

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИҚТИСОДИЁТ ВА МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ҲУЗУРИДАГИ КАДАСТР АГЕНТЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН ФЕРМЕР, ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИКЛАРИ ВА ТОМОРҚА ЕР ЭГАЛАРИ
КЕНГАШИ

Н. Тилляев, Р. Кучаров, Я. Хасанов

**ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЕР УЧАСТКАСИГА
БЎЛГАН ҲУҚУҚНИ БЕКОР ҚИЛИШ ВА ЕР УЧАСТКАСИНИ
ҲОКИМЛИК НОМИГА ДАВЛАТ МУЛКИ СИФАТИДА ДАВЛАТ
РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ**

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

МУНДАРИЖА

1.	Кириш	4
2.	Умумий қоидалар	5
3.	Ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш асослари	6
4.	Ер участкаси (унинг бир қисми)дан ихтиёрий воз кечилганда расмийлаштириш тартиби	7
5.	Ер участкаси (унинг бир қисми)ни ижара муддати тугаши муносабати билан қайтариш тартиби	8-9
6.	Юридик шахс тугатилганлиги муносабати билан ер участкасини олиб қўйиш тартиби	10
7.	Ер участкасидан белгиланганидан бошқа мақсадларда фойдаланилганида уни олиб қўйиш тартиби	11-12
8.	Ер участкасидан оқилона фойдаланилмаганда, бу қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси уч йил мобайнида нормативдан паст бўлишида ифодаланганда уни олиб қўйиш тартиби	13
9.	Тупроқ унумдорлиги пасайиши, ифлосланиши ва унинг ёмонлашишига олиб келадиган усуллардан фойдаланилганлиги учун ер участкасини олиб қўйиш тартиби	14-15
10.	Ер солиғи ва ижара ҳақи мунтазам тўланмай келинганда ер участкасини олиб қўйиш тартиби	16-17
11.	Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун берилган ер участкасидан бир йил мобайнида фойдаланилмаганида олиб қўйиш тартиби	18
12.	Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашига аъзолиги тугатилганда ер участкасини олиб қўйиш тартиби	19-20
13.	Фермер хўжалиги фаолиятини тартибга солувчи қонунчилик ҳужжатлари	21
14.	Иловалар.	22-27

КИРИШ

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш ва ер участкасини ҳокимлик номига давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби бўйича услубий қўлланма (кейинги ўринларда – Қўлланма деб юритилади) Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Кадастр агентлиги ҳамда Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши билан биргаликда ишлаб чиқилган.

Қўлланма қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш ва ер участкасини туман (шаҳар) ҳокимликлари номига давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказишда **ягона ҳуқуқни қўллаш амалиётини шакллантириш мақсадида ишлаб чиқилди.**

Қўлланмада қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш, ер участкасини туман (шаҳар) ҳокимликлари номига давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказиш асослари, тартиби ва шартлари, расмийлаштирилладиган ҳужжатларнинг намуналари ҳамда соҳани тартибга солувчи қонунчилик ҳужжатларига ҳаволалар келтириб ўтилган.

Қўлланмани **очиқ манбаларга жойлаштиришга рухсат берилади** ва ундан **фойдаланиш бепул** ҳисобланади.

Қонунчилик ҳужжатлари ўзгариши муносабати билан ушбу Қўлланма такомиллаштириб борилади, шу сабабли Қўлланманинг янгиланган санасига эътибор қаратиш лозим.

Қўлланма ишлаб чиқилган сана: **08.06.2023 йил**

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Мазкур қўлланма қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш ҳамда ер участкасини туман (шаҳар) ҳокимликлари номига давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказишда ҳуқуқни қўллаш амалиётини тартибга солади.

2. Қўлланма туман (шаҳар) ҳокимликлари ва давлат бошқаруви органлари ходимлари учун хизмат вазифаларини бажаришда методик қўлланма вазифасини ўтайди.

3. Мазкур қўлланмада қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

Фермер хўжалиги – ижарага берилган ер участкаларидан фойдаланган ҳолда қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштириш ҳамда қонунчиликда тақиқланмаган бошқа фаолият турлари билан шуғулланувчи тадбиркорлик субъекти;

қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни муҳофаза қилиш бўйича давлат назоратини амалга оширувчи орган – Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларининг қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни муҳофаза қилиш бўйича давлат назоратини амалга ошириш бўйича давлат инспекторлари;

ер участкаларидан оқилона фойдаланиш – ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг ерларни муҳофаза қилиш ва табиий-иқтисодий шароитлар мақбул бўлган ўзаро таъсири ва мазкур ҳудуднинг хусусиятларини инобатга олиб, ишлаб чиқариш жараёнида юқори самарадорликка эришиши.

тақдимнома – қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларга оид аниқланган қонун бузилиши ҳолатлари, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш хусусида қонун бузилишни бартараф этиш ваколатга эга бўлган органга ёки мансабдор шахсга киритиладиган ҳужжат;

ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш – ер участкасига тегишли ҳуқуқни эътироф этишга асос бўлган ҳужжатларнинг бекор қилиниши ёки ушбу ҳуқуқларнинг суд томонидан тугатилиши.

II. ЕР УЧАСТКАСИГА БЎЛГАН ҲУҚУҚНИ БЕКОР ҚИЛИШ АСОСЛАРИ

3. Ер ижара шартномасини ўзгартириш ёки бекор қилиш **биринчи навбатда – тарафларнинг келишуви** билан, бундай келишувга эришилмаган тақдирда, **суднинг ҳал қилув қарори** билан амалга оширилади.

4. Ер участкаси (унинг бир қисми)га бўлган ҳуқуқни бекор қилишга Ўзбекистон Республикаси Ер кодексининг 36-моддасига мувофиқ қуйидаги ҳоллар асос бўлади:

1) ихтиёрий **воз кечилганда;**

2) ижара **муддати тугаганда;**

3) **юридик шахс тугатилганда;**

4) ер участкасидан белгиланганидан **бошқа мақсадларда фойдаланилганида;**

5) ер участкасидан **оқилона фойдаланилмаганда**, бу қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси **уч йил мобайнида нормативдан** (кадастр баҳосига кўра) паст бўлишида ифодаланганда;

6) ер участкасидан **тупроқ унумдорлиги пасайишига**, унинг кимёвий ва радиоактив моддалар билан **ифлосланишига**, экологик вазиятнинг **ёмонлашувига** олиб келадиган усуллар билан фойдаланилган тақдирда;

7) қонунчиликда белгиланган муддатларда ер солиғи, шунингдек ижарага олиш шартномасида белгиланган муддатларда **ижара ҳақи мунтазам тўланмай келинганда;**

8) қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун берилган ер участкасидан **бир йил мобайнида фойдаланилмаганида;**

9) фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари туман кенгашлари раёсатининг қарорига мувофиқ фермер ёки деҳқон хўжалигининг **Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашига аъзолиги тугатилганда.**

5. Ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш ер ижара шартномасини бекор қилиш орқали амалга оширилади.

Ер участкасига **тўлиқ ёки бир қисмига** бўлган **ҳуқуқни бекор қилиш** ер ижара **шартномасига ўзгартириш киритиш орқали** амалга оширилади.

**БУНИ БИЛИШ
ЗАРУР!**

Ер участкасини ижарага бериш тўғрисидаги ҳоким қарори бекор қилинса, бироқ, ер ижара шартномаси бекор қилинмаса ерга бўлган ҳуқуқ бекор бўлмайди.

Ер ижара шартномасининг муддатидан олдин бекор қилиниши ер участкасини **иккиламчи ижарага бериш шартномаси** бекор бўлишига олиб келади.

III. ЕР УЧАСТКАСИ (УНИНГ БИР ҚИСМИ) ДАН ИХТИЁРИЙ ВОЗ КЕЧИЛГАНДА РАСМИЙЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

6. Ер участкаси (унинг бир қисми)дан ихтиёрий воз кечиш қуйидаги босқичларда амалга оширилади.

Биринчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокими номига ер участкасидан ихтиёрий воз кечиш тўғрисида нотариал тасдиқланган ариза берилади.

Ариза ер участкасини ижарага олган шахс (фермер хўжалиги раҳбари, МЧЖ директори ёки ишончнома асосида иш олиб борувчи бошқа фуқаро) томонидан берилади.

**ИЛОВАДАГИ
НАМУНАГА
ҚАРАНГ**

Аризанинг намунавий лойиҳаси ушбу Қўлланманинг 1-иловасида келтирилган.

Аризада ижарага олинган ер участкаси (унинг бир қисми)нинг қайтариш сабаби ва санаси кўрсатилган ҳолда ер ижара шартномасини бекор қилиш (ўзгартириш) назарда тутилади.

Иккинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимлиги томонидан аризани кўриб чиқиш давомида ер ижара шартномасини бекор қилишга тўсқинлик қиладиган ҳолатлар аниқланмаса, **ер ижара шартномасини бекор қилиш (ўзгартириш) бўйича битим лойиҳаси тайёрланади.**

**ИЛОВАДАГИ
НАМУНАГА
ҚАРАНГ**

Ер ижара шартномасини **бекор қилиш** бўйича битим намунавий лойиҳаси ушбу Қўлланманинг 2-иловасида, Ер ижара шартномасини **ўзгартириш** бўйича битим намунавий лойиҳаси ушбу Қўлланманинг 3-иловасида келтирилган.

Ер ижара шартномасини бекор қилиш бўйича битим бир хил кучга эга бўлган уч нусхада тузилади ҳамда бир томондан – **туман (шаҳар) ҳокими** ва иккинчи томондан – **ер участкасини ижарага олган шахс** (фермер хўжалиги раҳбари, МЧЖ директори ёки ишончнома асосида иш олиб борувчи бошқа фуқаро) томонидан имзоланади. Битимнинг бир нусхаси кадастр органларига тақдим этилади, қолган нусхалари тарафларда қолади.

Учинчи босқич. Ер участкаси давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилади.

Ер ижара шартномаси бекор қилинган ер участкаларини давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказиш туман (шаҳар) ҳокимлигининг буюртмасига асосан амалга оширилади.

Буюртма Давлат кадастрлар палатасининг туман (шаҳар) филиалига юборилади. Давлат рўйхатидан ўтказиш ишлари Қорақалпоғистон Республикаси бюджети ва вилоятлар маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

IV. ЕР УЧАСТКАСИ (УНИНГ БИР ҚИСМИ)НИ ИЖАРА МУДДАТИ ТУГАШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ҚАЙТАРИШ ТАРТИБИ

7. Фермер хўжаликларига қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар ўттиз йил муддатга ижарага берилади.

Ижара шартномаси муддати тугаганидан кейин ҳам ижарачи ижарага олинган мулкдан **амалда фойдаланишни давом эттираверса** ҳамда **ижарага берувчи** ижара шартномаси муддати тугагунига қадар бунга **ҳеч қандай эътироз билдирмаган** ва шартномада ўзгача шартлар кўзда тутилмаган бўлса, у ҳолда **шартнома худди шу муддатга давом эттирилган ҳисобланади.**

Ер участкасига берилган **ижара муддати тугаганда** Ижарачининг мазкур ер участкасига бўлган ҳуқуқини бекор

қилиш ер ижара шартномасини бекор қилиш йўли билан расмийлаштирилади.

Ижарачининг ер участкасига бўлган ҳуқуқини бекор қилиш қуйидаги босқичларда амалга оширилади.

Биринчи босқич. Назорат қилувчи органлар томонидан тақдимнома киритилади.

**ИЛОВАДАГИ
НАМУНАГА
ҚАРАНГ**

Ер ижара шартномаси муддати тугаганлиги сабабли, уни бекор қилиш бўйича тақдимноманинг намунавий лойиҳаси ушбу Қўлланманинг 4-иловасига мувофиқ тасдиқланган.

Бунда, назорат қилувчи органлар томонидан ўтказилган мониторинг ва назорат тадбирлари давомида Ижарачининг ер ижара шартномаси муддати тугаганлиги ҳолати аниқланганда, уни бекор қилиш бўйича туман (шаҳар) ҳокимлигига **тақдимнома** киритилади.

**БУНИ БИЛИШ
ЗАРУР!**

Ижарачи ер участкалари ижара шартномасининг амал қилиш муддати тугаганидан кейин шартномани янгилашда бошқа тенг шароитларда устун ҳуқуққа эга.

Тақдимномага ҳуқуқлар тугатилишининг асосли эканлигини тасдиқловчи ҳужжатлар илова қилиниши лозим.

Иккинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимлиги назорат қилувчи органларнинг тақдимномасини белгиланган тартибда рўйхатга олади ва кўриб чиқади.

Туман (шаҳар) ҳокимлиги назорат қилувчи органларнинг тақдимномаси келиб тушган кундан кечиктирмай уни белгиланган тартибда рўйхатга олади ҳамда кўриб чиқиш учун масъул ижрочи белгиланади.

Тақдимномани кўриб чиқиш натижаси бўйича масъул ижрочи томонидан ер ижара шартномасини бекор қилиш бўйича **келишув лойиҳаси тайёрланади.**

**ИЛОВАДАГИ
НАМУНАГА
ҚАРАНГ**

Ер ижара шартномасини муддати тугаганлиги сабабли, уни бекор қилиш бўйича келишувнинг намунавий лойиҳаси ушбу Қўлланманинг 5-иловасига мувофиқ тасдиқланган.

Ер ижара шартномасининг муддати тугаганлиги сабабли, уни бекор қилиш бўйича келишув **туман (шаҳар) ҳокими томонидан тасдиқланади** ҳамда белгиланган тартибда давлат

рўйхатидан ўтказилади.

Учинчи босқич. Ер участкасини ёки унинг бир қисмини ижарага бериш муддати тугаши билан ижарага олувчини хабардор қилиш.

Ер участкасини ёки унинг бир қисмини ижарага бериш муддати тугаши муносабати билан ҳокимлик томонидан ижарага олувчи жисмоний ёки юридик шахсга ижара муддати тугаганлиги ҳақида хабарнома юборади.

V. ЮРИДИК ШАХС ТУГАТИЛГАНЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ЕР УЧАСТКАСИНИ ОЛИБ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ

8. Юридик шахс тугатилганда Ижарачининг ер участкасига бўлган ҳуқуқини бекор қилиш **ер ижара шартномасини бекор қилиш йўли билан расмийлаштирилади.**

Қўлланманинг 8-бандида назарда тутилган қоида **қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкасига нисбатан татбиқ этилмайди.**

9. Юридик шахс тугатилганлиги муносабати билан ижарачининг ер участкасига бўлган ҳуқуқини бекор қилиш қуйидаги **босқичларда** амалга оширилади.

Биринчи босқич. Назорат қилувчи органлар томонидан **тақдимнома киритилади.**

Ижарачи юридик шахс тугатилган тақдирда, у билан тузилган ер ижара шартномасини бекор қилиш назорат қилувчи органларнинг **тақдимномаси** асосида кўриб чиқилади.

Тақдимномага ҳуқуқлар тугатилишининг асосли эканлигини тасдиқловчи ҳужжатлар илова қилиниши лозим.

Иккинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимлиги назорат қилувчи органларнинг **тақдимномасини белгиланган тартибда рўйхатга олади ва кўриб чиқади.**

Назорат қилувчи органларнинг Ижарачи юридик шахс тугатилганлиги сабабли, у билан тузилган ер ижара шартномасини бекор қилиш бўйича тақдимномаси туман (шаҳар) ҳокимлигига келиб тушган кундан кечиктирмай белгиланган тартибда рўйхатга олинади ҳамда кўриб чиқиш

учун масъул ижрочи белгиланади.

Тақдимномани кўриб чиқиш натижаси бўйича масъул ижрочи томонидан ер ижара шартномасини бекор қилиш бўйича **келишув лойиҳаси тайёрланади.**

Ижарачи юридик шахс тугатилганлиги сабабли, у билан тузилган ер ижара шартномасини бекор қилиш бўйича келишув **туман (шаҳар) ҳокими томонидан тасдиқланади** ҳамда белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилади.

Учинчи босқич. Ер участкаси давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилади.

Ер ижара шартномаси бекор қилиниши натижасида захирага қайтарилган ер участкаси туман (шаҳар) ҳокимликлари номига **давлат мулки сифатида** рўйхатдан ўтказилиши лозим.

Ер ижара шартномаси бекор қилинган ер участкаларини давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказиш туман (шаҳар) ҳокимлигининг буюртмасига асосан амалга оширилади.

Буюртма Давлат кадастрлар палатасининг туман (шаҳар) филиалига юборилади. Давлат рўйхатидан ўтказиш ишлари Қорақалпоғистон Республикаси бюджети ва вилоятлар маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

VI. ЕР УЧАСТКАСИДАН БЕЛГИЛАНГАНИДАН БОШҚА МАҚСАДЛАРДА ФОЙДАЛАНИЛГАНИДА УНИ ОЛИБ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ

10. Ер участкасидан белгиланганидан бошқа мақсадларда фойдаланилганида уни олиб қўйиш тартиби қуйидагича амалга оширилади.

Биринчи босқич. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил билан келишилган ҳолда қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларини муҳофаза қилиш бўйича давлат назоратини амалга ошириш мақсадида ваколатли орган томонидан ўрганиш ишлари амалга оширилади.

Иккинчи босқич. Мазкур орган:

1. Ўрганиш ишлари якуни бўйича икки нусхада маълумотнома расмийлаштиради.

2. Ўрганиш ишлари якуни бўйича барча ҳужжатлар йиғмажилдини шакллантиради.

3. Йиғмажилдни Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ёки Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларига тақдим этади.

Учинчи босқич. Қишлоқ хўжалиги вазирининг қишлоқ хўжалиги ерлари мониторинги бўйича ўринбосари ёки Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларининг бошлиқлари ва ўринбосарларининг имзоси билан **туман (шаҳар) ҳокимлигига ёки ҳудудий кадастр органларига тақдимнома** киритилади.

Тўртинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимлиги ёки ҳудудий кадастр органлари тақдимнома асосида ер участкасини олиб қўйиш бўйича **судга даъво аризаси киритади.**

Суднинг ер участкасидан белгиланганидан бошқа мақсадларда фойдаланганлиги учун ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни бекор қилиш тўғрисидаги ҳал қилув қарорига асосан ижара шартномаси бекор қилинади.

Бешинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимликларининг буюртмасига асосан ҳудудий кадастрлар палатаси органлари Ўзбекистон Республикасининг “Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида”ги Қонуни талабларидан келиб чиқиб, туман (шаҳар) ҳокимликлари номига ер участкасини давлат мулки сифатида **давлат рўйхатидан ўтказади.**

VII. ЕР УЧАСТКАСИДАН ОҚИЛОНА Фойдаланилмаганда, бу қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси уч йил мобайнида нормативдан паст бўлишида ифодаланганда уни олиб қўйиш тартиби

11. Ер участкасидан **оқилона фойдаланилмаганда**, бу қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси **уч йил мобайнида нормативдан** (кадастр баҳосига кўра) паст бўлишида ифодаланганда олиб қўйилиши қуйидаги тартибда амалга оширилади.

Биринчи босқич. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил билан келишилган ҳолда қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларини муҳофаза қилиш бўйича давлат назоратини амалга ошириш мақсадида ваколатли орган томонидан ўрганиш ишлари амалга оширилади.

Иккинчи босқич. Мазкур орган:

1) Ўрганиш ишлари якуни бўйича икки нусхада маълумотнома расмийлаштиради.

2) Ўрганиш ишлари якуни бўйича барча ҳужжатлар йиғмажилдини шакллантиради.

3) Йиғмажилдни Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ёки Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларга тақдим этади.

Учинчи босқич. Қишлоқ хўжалиги вазирининг қишлоқ хўжалиги ерлари мониторинги бўйича ўринбосари ёки Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларининг бошлиқлари ва ўринбосарларининг имзоси билан **туман (шаҳар) ҳокимлигига тақдимнома** киритилади.

Тўртинчи босқич Туман, шаҳар ҳокими тақдимнома асосида бир ойлик муддатда ер участкасини олиб қўйиш ҳақида **судга даъво аризаси киритади.**

Ер участкасидан оқилона фойдаланилмаганда, бу қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси уч йил мобайнида нормативдан (кадастр баҳосига кўра) паст бўлишида ифодаланганда ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни бекор қилиш тўғрисида суднинг ҳал қилув қарорига асосан ижара шартномаси бекор қилинади.

Бешинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимликларининг буюртмасига асосан Ҳудудий кадастрлар палатаси органлари Ўзбекистон Республикасининг “Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида”ги Қонуни талабларидан келиб чиқиб, туман (шаҳар) ҳокимликлари номига ер участкасини давлат мулки сифатида **давлат рўйхатидан ўтказди.**

VIII. ТУПРОҚ УНУМДОРЛИГИ ПАСАЙИШИ, ИФЛОСЛАНИШИ ВА УНИНГ ЁМОНЛАШИШИГА ОЛИБ КЕЛАДИГАН УСУЛЛАРДАН ФОЙДАЛАНИЛГАНЛИГИ УЧУН ЕР УЧАСТКАСИНИ ОЛИБ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ

Ер участкасидан **тупроқ унумдорлиги пасайишига**, унинг кимёвий ва радиоактив моддалар билан **ифлосланишига**, экологик вазиятнинг **ёмонлашувига** олиб келадиган усуллар билан фойдаланилган тақдирда ер участкаси олиб қўйилиши мумкин.

12. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар ва экин майдонлари мониторинги ушбу ерларнинг тупроқ, геоботаника ва бошқа тадқиқотлар материалларидан фойдаланган ҳолда, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган **ерлар ва экинларни доимий мониторинг қилиш орқали амалга оширилади.**

Тупроқ унумдорлиги пасайиши, ифлосланиши ва унинг ёмонлашишига олиб келадиган усуллардан фойдаланилганлиги учун ер участкасини олиб қўйиш тартиби қуйидагича амалга оширилади:

Биринчи босқич. Ер участкаси ерларнинг тупроқ, геоботаника ва бошқа тадқиқотлар материалларидан фойдаланган ҳолда мониторинг қилинади.

Жумладан, мониторинг ишлари даврийлиги бўйича амалга оширилади:

а) **даврий мониторинг** – қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни ер турлари ва майдони бўйича хатловдан ўтказиб бориш (ҳар беш йилда);

б) **жорий мониторинг** – қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлардан фойдаланиш ҳолати юзасидан мониторингни амалга ошириш (ҳар йили);

в) **тезкор мониторинг** – қишлоқ хўжалиги экинларининг экилиши ва агротехник тадбирларнинг ўтказилиши юзасидан кунлик мониторингни амалга ошириш.

Иккинчи босқич. Мониторинг натижаларини ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ижарачилар ва ҳудудлар кесимида жамлайди, мониторинг натижаларини **далолатнома асосида** расмийлаштирган ҳолда туман (Қувасой шаҳар) **ҳокимликларига тақдим этади.**

Учинчи босқич. Мониторинг натижалари бўйича тузилган далолатномани туман (Қувасой шаҳар) ҳокимининг қишлоқ ва сув хўжалиги масалалари бўйича ўринбосари **кўриб чиқилиши ва тасдиқланишини таъминлайди.**

Тўртинчи босқич. Тупроқ унумдорлиги пасайишига, унинг кимёвий ва радиоактив моддалар билан **ифлосланишига**, экологик вазиятнинг **ёмонлашувига** олиб келадиган усуллар билан фойдаланилган деб топилганда, **мониторинг натижалари бўйича тузилган далолатнома асосида** туман, шаҳар ҳокими тақдимнома асосида бир ойлик муддатда уни олиб қўйиш ҳақида **судга даъво аризаси киритади.**

Тупроқ унумдорлиги пасайишига, унинг кимёвий ва радиоактив моддалар билан ифлосланишига, экологик вазиятнинг ёмонлашувига олиб келадиган усуллар билан фойдаланилганлиги учун ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш тўғрисида суднинг ҳал қилув қарорига асосан ижара шартномаси бекор қилинади.

Бешинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимликларининг буюртмасига асосан Ҳудудий кадастрлар палатаси органлари Ўзбекистон Республикасининг “Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида”ги Қонуни талабларидан келиб чиқиб, туман (шаҳар) ҳокимликлари

номига ер участкасини давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказди.

IX. ЕР СОЛИҒИ ВА ИЖАРА ҲАҚИ МУНТАЗАМ ТЎЛАНМАЙ КЕЛИНГАНДА ЕР УЧАСТКАСИНИ ОЛИБ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ

13. Туман (шаҳар) ҳокими билан тузилган ер участкасининг ижара шартномаси асосида берилган **ер участкалари учун тўланадиган ижара тўлови ер солиғига тенглаштирилади.**

Шунингдек, томонларнинг бири шартнома шартларини бузган тақдирда иккинчисининг талабига кўра **ижара шартномаси тегишли суднинг қарори билан бекор қилиниши мумкин.**

Ер участкаси мулкдорининг, ер эгасининг, ердан фойдаланувчининг ёки ижарачининг айби билан қишлоқ хўжалиги ерларининг сифати ёмонлашган (бонитет бали пасайган) тақдирда, солиқ юридик шахслар томонидан ернинг сифати ёмонлашгунига қадар мавжуд бўлган бонитет балидан келиб чиққан ҳолда тўланади.

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар участкалари учун солиқ ҳар бир солиқ даврининг 1 майдан кечиктирмай ҳисоблаб чиқилади ва ҳудудий солиқ органларига тақдим этилади.

14. Солиқ тўлаш мажбуриятига эга бўлган солиқ тўловчи уни тўлашга доир тўлов топшириқномасини хизмат кўрсатувчи банкка, ўзининг банк ҳисобварағида пул маблағлари бор-йўқлигидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига белгиланган тўлов муддатидан кечиктирмасдан тақдим этиши шарт.

Агар солиқ тўловчида тўланмаган солиқ қарзи мавжуд бўлса, солиқ органи унга солиқларни тўлаш муддати ўтганидан кейин **уч кундан кечиктирмай солиқ қарзини узиш тўғрисида талабнома юборади.**

15. Қонунчиликда белгиланган муддатларда ер солиғи, шунингдек ижарага олиш шартномасида белгиланган муддатларда **ижара ҳақи мунтазам тўланмай келинганда ер**

участкасини олиб қўйиш тартиби қуйидагича амалга оширилади.

Биринчи босқич. Солиқ (ижара) қарзини узиш тўғрисидаги талабнома фермер хўжалигига у ҳисобда турган солиқ органи томонидан юборилади.

Солиқ қарзини узиш тўғрисидаги талабнома солиқ тўловчига ушбу қарз аниқланган кундан эътиборан ёки солиқ текшируви натижалари бўйича аниқланган солиқ қарзини узиш тўғрисидаги қарор кучга кирган санадан **эътиборан уч иш кунидан кечиктирмай юборилиши керак.**

Иккинчи босқич. Солиқ қарзини узиш тўғрисидаги талабнома фермер хўжалиги томонидан олинган кундан эътиборан **олтмиш календарь кун ичида** солиқ қарзи тўланмаган тақдирда солиқ органлари ундирувни Солиқ кодексининг 123-124-моддаларида белгиланган тартибда солиқ тўловчининг мол-мулкига қаратади.

Агар мажбуриятга эга шахсинг солиқ қарзини Солиқ кодексининг 121 ва 122-моддаларида назарда тутилган тартибда ундириш мумкин бўлмаса, солиқ органи солиқ қарзини шу мажбуриятга эга шахсинг **бошқа мол-мулки, шу жумладан нақд пул маблағлари ҳисобидан ундиришга ҳақли.**

Учинчи босқич. Солиқ органлари томонидан фермер хўжалиги томонидан ер солиғи мунтазам равишда тўланмасдан келинаётганлиги ҳақида қишлоқ хўжалиги ерларни муҳофаза қилиш бўйича давлат назоратини амалга оширувчи органларга хабар беради.

Тўртинчи босқич. Ер солиғи мунтазам равишда тўланмасдан келинаётганлиги юзасидан Қишлоқ хўжалиги вазирининг қишлоқ хўжалиги ерлари мониторинги бўйича ўринбосари ёки Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларининг бошлиқлари ва ўринбосарларининг имзоси билан **туман (шаҳар) ҳокимлигига тақдимнома** киритилади.

Бешинчи босқич. Туман, шаҳар ҳокими тақдимнома асосида бир ойлик муддатда ер солиғи мунтазам равишда

тўланмасдан келинаётганлиги сабабли ижара шартномасини бекор қилиш юзасидан **судга даъво аризаси киритади.**

Ер солиғи мунтазам равишда тўланмасдан келинаётганлиги сабабли ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш тўғрисида суднинг ҳал қилув қарорига асосан ижара шартномаси бекор қилинади.

Олтинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимликларининг буюртмасига асосан Худудий кадастрлар палатаси органлари Ўзбекистон Республикасининг “Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида”ги Қонуни талабларидан келиб чиқиб, туман (шаҳар) ҳокимликлари номига ер участкасини давлат мулки сифатида **давлат рўйхатидан ўтказди.**

Х. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ЭҲТИЁЖЛАРИ УЧУН БЕРИЛГАН ЕР УЧАСТКАСИДАН БИР ЙИЛ МОБАЙНИДА Фойдаланилмаганида уни олиб қўйиш тартиби

16. Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун берилган ер участкасидан **бир йил мобайнида фойдаланилмаганида** уни олиб қўйиш тартиби қуйидагича амалга оширилади.

Биринчи босқич. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил билан келишилган ҳолда қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларини муҳофаза қилиш бўйича давлат назоратини амалга ошириш мақсадида ваколатли орган томонидан ўрганиш ишлари амалга оширилади.

Иккинчи босқич. Мазкур орган:

1) Ўрганиш ишлари якуни бўйича икки нусхада маълумотнома расмийлаштиради.

2) Ўрганиш ишлари якуни бўйича барча ҳужжатлар йиғмажилдини шакллантиради.

3) Йиғмажилдни Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ёки Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларига тақдим этади.

Учинчи босқич. Қишлоқ хўжалиги вазирининг қишлоқ хўжалиги ерлари мониторинги бўйича ўринбосари ёки Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, вилоятлар қишлоқ хўжалиги бошқармаларининг бошлиқлари ва ўринбосарларининг имзоси билан **туман (шаҳар) ҳокимлигига тақдимнома** киритилади.

Тўртинчи босқич. Туман, шаҳар ҳокими тақдимнома асосида бир ойлик муддатда уни олиб қўйиш ҳақида **судга даъво аризаси киритади.**

Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун берилган ер участкасидан бир йил мобайнида фойдаланилмаганлиги учун ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш тўғрисида суднинг ҳал қилув қарорига асосан ижара шартномаси бекор қилинади.

Бешинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимликларининг буюртмасига асосан Худудий кадастрлар палатаси органлари Ўзбекистон Республикасининг “Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида”ги Қонуни талабларидан келиб чиқиб, туман (шаҳар) ҳокимликлари номига ер участкасини давлат мулки сифатида **давлат рўйхатидан ўтказилади.**

XI. ЎЗБЕКИСТОН ФЕРМЕР, ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИКЛАРИ ВА ТОМОРҚА ЕР ЭГАЛАРИ КЕНГАШИГА АЪЗОЛИГИ ТУГАТИЛГАНДА ЕР УЧАСТКАСINI ОЛИБ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ

18. Барча фермер ва деҳқон хўжалиklarининг **Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжалиklари ва томорқа ер эгалари кенгашига аъзолиги мажбурий**, томорқа ер эгалари учун эса ихтиёрий ҳисобланади.

Шунингдек, фермер, деҳқон хўжалиklари ҳамда томорқа ер эгаларининг аъзолик бадали, туман кенгаши билан тузилган аъзолик тўғрисидаги шартномада кўрсатилган миқдор ва муддатларда ўтказиб берилади.

Аъзолик бадалини тўламаслик аъзоликдан чиқариб юборилишига сабаб бўлади.

Мажбурий тартибда аъзоликдан чиқариш тегишли Фермер, деҳқон хўжалиklари ва томорқа ер эгалари **туман**

кенгашлари раёсатининг қарорига мувофиқ амалга оширилади.

19. Фермер ёки деҳқон хўжалигининг **Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашига аъзолиги тугатилганда** ер участкасини олиб қўйиш тартиби қуйидагича амалга оширилади.

Биринчи босқич. Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари туман кенгашлари раёсатининг қарорига мувофиқ Фермер ва деҳқон хўжаликларининг Кенгашдаги аъзолигидан чиқариш тўғрисидаги қарори қабул қилинади.

Иккинчи босқич. Туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши аъзолигидан чиқарилаётган фермер хўжалигининг аъзолиги тугатилганлиги ҳақида туман (шаҳар) ҳокимлигига хабарнома юборади.

Мазкур хабарномага туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши раёсати қарори илова қилинади.

Кенгашга аъзолиги тугатилганлиги ер участкасига эгалик қилиш, ундан доимий ёки муддатли фойдаланиш ҳуқуқи ёхуд уни **ижарага олиш ҳуқуқи бекор бўлиши учун асос бўлади.**

Учинчи босқич. Туман, шаҳар ҳокими мазкур хабарнома асосида ер участкасини олиб қўйиш ҳақида **судга даъво аризаси киритади.**

Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашига аъзолиги тугатилганлиги муносабати билан ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш тўғрисида суднинг ҳал қилув қарорига асосан ижара шартномаси бекор қилинади.

Тўртинчи босқич. Туман (шаҳар) ҳокимликларининг буюртмасига асосан Ҳудудий кадастрлар палатаси органлари Ўзбекистон Республикасининг “Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида”ги Қонуни талабларидан келиб чиқиб, туман (шаҳар) ҳокимликлари номига ер участкасини давлат мулки сифатида **давлат рўйхатидан ўтказди.**

Фермер хўжалиги фаолиятини тартибга солувчи қонунчилик ҳужжатлари

1. Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси
2. Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси
3. Ўзбекистон Республикасининг “Фермер хўжалиги тўғрисида”ги Қонуни
4. Ўзбекистон Республикасининг “Ижара тўғрисида”ги Қонуни
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 9 октябрдаги ПФ-5199-сон “Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, қишлоқ хўжалиги экин майдонларидан самарали фойдаланиш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони
6. Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 24 августдаги 501-сон “Тугатилаётган ёки мақбуллаштирилаётган фермер хўжалиги ёки қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштирувчи бошқа субъектларга ажратилган ер майдонида сарфланган харажатлар қийматини ҳисоблаш ва қоплаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги қарори
7. Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 14 январдаги 22-сон “Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларда мониторинг ишларини амалга ошириш, ерларни муҳофаза қилиш ва ер тузиш фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида”ги қарори
8. Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 19 декабрдаги 1060-сон “Кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори

ИЛОВАЛАР

1-ИЛОВА

ФЕРМЕР ХЎЖАЛИГИНИНГ ЕР УЧАСТКАСИ (УНИНГ БИР ҚИСМИ)ДАН ИХТИЁРИЙ ВОЗ КЕЧИШ БЎЙИЧА ТУМАН (ШАҲАР) ҲОКИМЛИГИГА БЕРИЛАДИГАН АРИЗА НАМУНАСИ

Иштихон тумани ҳокими
И. Алиевга

“**Шодлик**” фермер хўжалиги
бошлиғи **И.Жўраев**,
Иштихон тумани,
Мустақиллик МФЙ,
Ишонч кўчаси, **5-уй**

АРИЗА

Мени ариза ёзишимдан мақсадим шуки, ўзим раҳбарлик қилаётган пахта ва ғаллачиликка ихтисослашган “Шодлик” фермер хўжалигига ижара ҳуқуқи асосида жами 52,7 гектар ер участкаси ажратилган.

Мазкур ер участкасини тўлиғича (ёки қисман) туман ҳокимлиги захирасига қайтариш учун 2012 йил 10 мартдаги “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги 105-сон шартномани бекор қилишингизни сўрайман.

Ушбу аризани ўз қўлим билан ёздим.

2023 йил 13 апрель.

“**Шодлик**” фермер хўжалиги
бошлиғи

Имзо

И. Жўраев

**ЕР ИЖАРА ШАРТНОМАСИНИ БЕКОР ҚИЛИШ
БЎЙИЧА КЕЛИШУВНИНГ НАМУНАВИЙ ЛОЙИХАСИ**

**2012 йил 10 мартдаги “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини
узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги 105-сон шартномани
бекор қилиш ҳақидаги
КЕЛИШУВ**

2023 йил 25 март

312-сон

Иштихон тумани

Бундан буён матнда “Ижарага берувчи” деб юритилувчи **Иштихон** туман (шаҳар) ҳокими **А. Алиев** бир томондан, бундан буён матнда “Ижарага олувчи” деб юритилувчи “**Шодлик**” фермер хўжалиги бошлиғи **И. Жўраев** иккинчи томондан қуйидагилар ҳақида мазкур Келишувни туздилар.

1. “Ижарага олувчи”нинг ер участкасига бўлган ҳуқуқи тугаши ҳақидаги ихтиёрий аризасига асосан томонлар 2012 йил 10 мартдаги “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги 105-сон шартномани бекор қилишга келишиб олдилар.

2. Ушбу Келишув томонлар томонидан имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради ҳамда “Ижарага берувчи” ва “Ижарага олувчи” ўртасида тузилган 2012 йил 10 мартдаги “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги 105-сон шартнома шу вақтдан бошлаб бекор қилинган ҳисобланади.

3. Томонларнинг 2012 йил 10 мартдаги “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги 105-сон шартнома бўйича мажбуриятлари мазкур Келишув кучга кирганидан бошлаб тугатилади.

4. 2012 йил 10 мартдаги “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги 105-сон шартнома бекор қилиниши билан тарафларда бир-бирларига нисбатан ҳеч қандай эътироз ва талаблар бўлмайди.

5. Томонларнинг жавобгарлиги Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига мувофиқ белгиланади.

6. Ушбу Келишув бўйича, шунингдек Шартнома бўйича томонлар ўртасида юзага келадиган барча келишмовчилик ёки низолар музокара йўли билан ҳал этилади.

Келишув юзасидан низолар музокаралар йўли билан ҳал этилмаса, улар Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига асосан суд тартибида ҳал этилади.

7. Мазкур Келишувда кўзда тутилмаган, у билан боғлиқ бўлган барча муносабатлар Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги билан тартибга солинади.

8. Мазкур Келишув бир хил юридик кучга эга бўлган уч нусхада

тузилиб, “Ижарага берувчи”, “Ижарага олувчи” ва Давлат кадастрлари палатасининг **Иштихон** туман (шаҳар) филиалига бир нусхадан берилади.

9. Томонларнинг юридик манзиллари ва банк реквизитлари:

“Ижарага берувчи”
Иштихон туман ҳокими
А. Алиев

“Ижарага олувчи”
“Шодлик” фермер хўжалиги бошлиғи
И. Жўраев

Х/в: _____
СТИР -   Банк коди - _____

Х/в: _____
СТИР -   Банк коди - _____

_____
М.ў. /имзо, мансаби Ф.И.О./

_____
М.ў. /имзо, мансаби Ф.И.О./

Келишув 20__ йил _____да __сон тартиб рақами билан Давлат кадастрлари палатасининг **Иштихон** туман (шаҳар) филиалида давлат рўйхатидан ўтказилган.

_____
М.ў. /имзо, лавозими, Ф.И.О./

3-ИЛОВА

**ЕР УЧАСТКАСINI ИХТИЁРИЙ ҚАЙТАРИШ МУНОСАБАТИ БИЛАН
ЕР ИЖАРА ШАРТНОМАСИГА ЎЗГАРТИРИШ
КИРИТИШ БЎЙИЧА ТУМАН (ШАҲАР) ҲОКИМЛИГИГА
БЕРИЛАДИГАН АРИЗА НАМУНАСИ**

Иштихон тумани ҳокими
А. Алиевга

Иштихон туманида жойлашган
“**Шинам**” фермер хўжалиги
бошлиғи **О. Тўраевадан**

АРИЗА

“**Шинам**” фермер хўжалиги ҳамда туман ҳокимлиги ўртасида **2012 йил 5 июль** куни фермер хўжалиги томонидан ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида шартнома тузилган.

Унга кўра, ўзим раҳбарлик қилаётган пахта ва ғаллачиликка ихтисослашган “**Шинам**” фермер хўжалигига ижара ҳуқуқи асосида жами 92,3 гектар ер майдони ажратилган.

Мазкур жами 92,3 гектар ер участкасининг 6000, 6001, 6002 контурида жойлашган 19,5 гектар қисми ўз ихтиёрим билан туман ҳокимлиги захирасига қайтарилди.

Юқоридагиларга кўра, туман ҳокимлиги ва фермер хўжалиги ўртасида **2012 йил 5 июлдаги** “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги **320-сон** шартномага тегишли ўзгартириш киритишингизни сўрайман.

Илова:

- 1. Фермер хўжалигининг ер участкаси (унинг бир қисми)дан ихтиёрий воз кечиш тўғрисидаги нотариал тасдиқланган ариза ва шартнома нусхаси.*

Фермер хўжалиги раҳбари

*Имзо
(Муҳр)*

О. Тўраева

**ЕР ИЖАРА ШАРТНОМАСИГА ЎЗГАРТИРИШ КИРИТИШ БЎЙИЧА
КЕЛИШУВНИНГ НАМУНАВИЙ ЛОЙИХАСИ**

**2012 йил 5 июлдаги “Фермер хўжалиги томонидан ер участкасини
узоқ муддатли ижарага олиш тўғрисида”ги 320-сон шартномага ер
участкасининг бир қисмини ихтиёрий қайтариш муносабати билан
ўзгартириш киритиш ҳақидаги
КЕЛИШУВ**

2023 йил 15 апрел**554- сон****Иштихон тумани**

Бундан буён матнда “Ижарага берувчи” деб юритилувчи **Иштихон** туман (шаҳар) ҳокими **А. Алиев**, бир томондан, ҳамда бундан буён матнда “Ижарага олувчи” деб юритилувчи “**Шинам**” фермер хўжалиги бошлиғи **И. Жўраев** иккинчи томондан қуйидагилар ҳақида мазкур Келишувни туздилар.

1. КЕЛИШУВ ПРЕДМЕТИ

1.1. “Шинам” фермер хўжалигига ижара ҳуқуқи асосида жами 92,3 гектар ер майдони ажратилган.

Мазкур жами 92,3 гектар ер участкасининг 6000, 6001, 6002 контурада жойлашган 19,5 гектар қисмини ўз ихтиёрим билан туман ҳокимлик захирасига қайтарилди.

Шунга кўра, томонлар “Ижарага берувчи” ва “**Шинам**” фермер хўжалиги ўртасида тузилган **2012 йил 5 июлда** тузилган “Фермер хўжалигига ер участкасини узоқ муддатли ижарага бериш тўғрисида”ги **320-сон** шартномага (кейинги ўринларда – “Шартнома” деб юритилади) қуйидаги ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш бўйича келишдилар:

а) Шартноманинг кириш қисми, “Ижарага олувчи” деб юритилувчи “**Шинам**” фермер хўжалигига ажратилган **72,8** сўзларига алмаштирилсин. Шартноманинг кириш қисмида “Ижарага олувчи” деб юритилувчи “**Шинам**” фермер хўжалигига ажратилган 92,3 гектар” жумласидаги “92,3 гектар” сўзлари “**72,8 гектар**” деган сўзларга алмаштирилсин.

1.2. Шартноманинг қолган бандлари ўзгартиришсиз қолдирилсин.

2. КЕЛИШУВНИНГ АМАЛ ҚИЛИШИ

2.1. Ушбу Келишув томонлар томонидан имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради.

2.2. Томонлар ўртасида илгари тузилган ушбу келишувга зид бўлган барча келишувлар ва шартлар мазкур келишув кучга кирган пайтдан бошлаб ўз кучини йўқотади.

2.3. Ушбу Келишув ва илгари тузилган Шартнома қоидалари ўртасида зиддият юзага келган тақдирда, мазкур Келишувнинг қоидалари қўлланилади.

3. ҚЎШИМЧА ШАРТЛАР ВА ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

3.1. Мазкур Келишув Томонларнинг келишувига биноан ўзгартирилиши ёки тўлдирилиши мумкин.

3.2. Томонларнинг жавобгарлиги Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига мувофиқ белгиланади.

3.3. Ушбу Келишув кучга кирган пайдан бошлаб Шартноманинг ажралмас қисмига айланади.

3.4. Келишувнинг амал қилиш муддати тугаши тарафларни уни бузганлик учун жавобгарликдан озод қилмайди.

3.5. Ушбу Келишув бўйича, шунингдек Шартнома бўйича томонлар ўртасида юзага келадиган барча келишмовчилик ёки низолар музокара йўли билан ҳал этилади.

Келишув юзасидан низолар музокаралар йўли билан ҳал этилмаса, улар Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига асосан суд тартибида ҳал этилади.

3.6. Мазкур Келишувда кўзда тутилмаган, у билан боғлиқ бўлган барча муносабатлар Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги билан тартибга солинади.

3.7. Мазкур Келишув бир хил юридик кучга эга бўлган тўрт нусхада тузилиб, “Ижарага берувчи”, “ Фермер хўжалиги собиқ бошлиғи”, “Фермер хўжалиги янги бошлиғи” ва Давлат кадастрлари палатасининг **Иштихон** туман (шаҳар) филиалига бир нусхадан берилади.

4. ТОМОНЛАРНИНГ ЮРИДИК МАНЗИЛЛАРИ ВА БАНК РЕКВИЗИТЛАРИ:

“Ижарага берувчи”

Иштихон туман ҳоқими
А. Алиев

“Ижарага олувчи”

“Шинам” фермер хўжалиги янги
бошлиғи **О. Тўраева**

Ҳ/в:

СТИР - Банк коди -

Ҳ/в:

СТИР - Банк коди -

_____
м.ў. /имзо, мансаби Ф.И.О./

_____
м.ў. /имзо, мансаби Ф.И.О./

Келишув 20__ йил _____да __сон тартиб рақами билан Давлат кадастрлари палатасининг **Иштихон** туман (шаҳар) филиалида давлат рўйхатидан ўтказилган.

_____
м.ў. /имзо, лавозими, Ф.И.О./